

Др Јована ПЕТРОВИЋ*

МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ О ЗАШТИТИ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА ПАЦИЈЕНАТА¹

Апстракт

У савременом друштву, заштита личних података пацијената представља један од кључних аспеката рада здравствених установа. С обзиром на то да здравствене информације представљају осетљиве податке који могу утицати на приватност и идентитет појединца, важно је успоставити чврсте правне и етичке оквире за њихову заштиту. Заједно са технолошким напретком, формирање одговарајућих политика и процедура за заштиту података постаје све значајније, не само у контексту националних законодавстава већ и на међународном плану. Међународна заштита личних података се ослања на различите споразуме и конвенције које предвиђају обавезе држава у заштити приватности појединаца, у циљу стварања безбеднијег и транспарентнијег окружења за све учеснике у здравственом систему. Глобализација и дигитализација здравствених услуга донели су бројне изазове, али и прилике за побољшање система заштите података. С обзиром на растућу забринутост о безбедности података у ери информатизације, неопходно је размислити о будућим трендовима, изазовима и могућим решењима у области личних података пацијената. Стварање свести о значају заштите личних података и интегрисање етичких принципа у рад здравствених услуга представљају одговорне кораке који ће подићи ниво поверења пацијената и обезбедити ефикасније управљање подацима у будућности.

Кључне речи: заштита података, пацијенти, међународни стандарди.

* Доцент, Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, jovana.petrovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-6692-2962.

¹ Рад је настао као резултат истраживања на научно-истраживачком пројекту под називом "Систем заштите људских права и основних слобода – стање, изазови и перспективе" Правног факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици за период 2025-2027. Рад представља резултат истраживања које финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација по Уговору са Правним факултетом Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици (Евиденциони број уговора 451-03-137/2025-03/200254 од 4. фебруара 2025. године).

1. УВОД

Међународне организације играју кључну улогу у постављању норми и стандарда у вези са заштитом личних података пацијената. Светска здравствена организација доприноси глобалној здравственој заштити прописивањем здравствених смерница, које укључују аспекте заштите података о пацијентима. СЗО подстиче државе чланице да развију и спроводе политике које обезбеђују безбедност и приватност информација о пацијентима, чиме се такође настоји заштитити поверење између пацијената и здравствених установа. На европском нивоу, Европска унија је поставила високе стандарде кроз Општу уредбу о заштити података (у даљем тексту: ГДПР), која се односи на све чланице ЕУ и на све организације које обрађују личне податке грађана ЕУ. Ова уредба има за циљ успостављање јединственог правног оквира за обраду података о личности унутар ЕУ, уз истовремено обезбеђивање високог нивоа заштите приватности појединца.

Међународни стандарди о заштити личних података пацијената развијени су да пруже универзалну основу за безбедност и приватност података у здравственом сектору. Један од најзначајнијих стандарда је ISO/IEC27001, који се фокусира на управљање информационом безбедношћу и помаже организацијама да идентификују, управљају и смање ризике повезане са информацијама. Поред тога, Хипа (Health Insurance Portability and Accountability Act) у Сједињеним државама постаља строге стандарде за заштиту медицинских информација, које се односе на приватност и безбедност података пацијената. Такође, принципи утврђени у Конвенцији о заштити особа у вези са аутоматизованом обрадом личних података Савета Европе, као и Препоруке Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД) указује на важност транспарентности, избора и безбедности у обради личних информација. Ови стандарди чине основ за различите законе и регулативе широм света, усмеравајући пажњу на значај заштите личних података у контексту глобализованог здравства. У свету интернета и дигитализације здравствених служби, постаје све важније усагласити се са овим стандардима, како би се осигурала заштита личних података пацијената у различитим правним системима. Све ове иницијативе настоје да пронађу баланс између доступности здравствених информација за сврхе лечења и истраживања, и потребе да се заштите лични подаци пацијената, чиме се ствара сигурније и етичкије здравствено окружење (Миленковић, 2018, 56).

2. ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА У МЕЂУНАРОДНИМ АКТИМА

Права пацијената у контексту заштите личних података су фундаментална и подразумевају низ специфичних права која осигуравају заштиту приватности и безбедности информација о здрављу. Људска права као природна права стиче сваки човек рођењем, а не од државе (Гасми, Зиројевић, Граховац, 2022, 17). Прво

пацијенти имају право на информисаност, што значи да треба да буду обавештени о томе какви лични подаци бивају прикупљени, за које сврхе ће бити коришћени и ко ће имати приступ тим подацима. Друго, пацијенти имају право на доступност својим личним подацима, што подразумева могућност да затраже копију свих података који се воде о њима. Овај концепт је посебно важан за контролу тачности података и избегавање нетачности које могу утицати на лечење. Треће, уколико подаци нису тачни или потпуни пацијенти имају право да затраже исправке или ажурирање тих информација. Четврто, слобода изражавања и давања сагласности је такође критична; пацијенти имају право да одлучују о томе ко може имати приступ њиховим подацима и пружају сагласност пре него што ти подаци буду објављени или коришћени, осим у ситуацијама када је закон обавезан. Поред тога, права пацијената обухватају и право на брисање података познато као “право на заборав“, које омогућава пацијентима да траже уклањање својих података у одређеним случајевима, као што су ситуације када подаци више нису потребни. Коначно, појам да пацијенти могу да поднесу жалбу уколико сматрају да им је право на заштиту података прекршено, представља важан аспект механизма заштите. Ова права су важна не само ради личне безбедности пацијената, већ и ради јачања поверења у здравствени систем у целини. Бројни акти међународног карактера садрже одредбе које регулишу поменута питања. Тако се чл. 25. Универзалне декларације о људским правима односи на право на здравље. Датим чланом прописује се да свако има право на стандард живота који обезбеђује здравље и благостање његово и његове породице, укључујући храну, одећу, стан и лекарску негу, потребне социјалне службе, као и право на осигурање у случају незапослености, болести, неспособности, удовиштва, старости и других случајева губљења средстава за издржавање услед околности независних од његове воље. Назначено је и да мајке и деца имају право на нарочито старање и помоћ, као и да сва деца рођена у браку или ван брака уживају једнаку социјалну заштиту (Закон о ратификацији Конвенције УН о правима детета, 1990). Конвенција Уједињених нација о правима детета предвиђа да државе уговорнице признају право детета да ужива најбоље стање здравља које се може постићи, и право на службе за лечење болести и рехабилитацију здравља. Државе уговорнице дужне су да се потруде да обезбеде да ни једно дете не буде лишено свог права на приступ таквим службама здравствене заштите (Закон о ратификацији Конвенције УН о правима детета, 1990, чл. 24, ст. 1).

Правима пацијената нарочиту пажњу поклањају и Међународни пакт о грађанским и политичким правима, Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, Конвенција о елиминисању свих облика расне дискриминације итд. На нивоу Европске уније, нарочито је значајна Европска повеља о правима пацијената, донета 2002. године у Риму, у којој су у другом поглављу таксативно набројена права пацијената:

- право на превентивне мере,
- право на приступ,

- право на информације,
- право на сагласност,
- право на слободан избор,
- право на приватност и поверљивост,
- право на поштовање пацијентовог времена,
- право на придржавање стандарда квалитета,
- право на сигурност,
- право на иновације,
- право на избегавање непотребне патње и бола,
- право на персонализован третман,
- право на жалбу
- право на компензацију (надокнаду).²

Европској повељи претходили су други документи који, такође, делом регулишу права пацијената. Реч је о Повељи о хоспитализованом пацијенту (1979), Декларацији о унапређивању права пацијената у Европи (1994) и Европској конвенцији о људским правима и биомедицини (1997). Многе европске земље су, након доношења Декларације о унапређивању права пацијената у Европи 1994. године, и на националном плану уредиле ово питање доношењем законских аката или повеља, док су неке земље и пре тога посебним законом регулисале права пацијената. Финска је 1992. године донела такав закон. Холандија је 1994. године Законом о медицинском третману унела измене у Грађански закон којим се односи између лекара и пацијента регулишу уговором.³

Поред тога, Међународни пакт о грађанским и политичким правима (чл. 17), Америчка конвенција о људским правима (чл. 11) и Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (чл. 8, право на поштовање приватног и породичног живота, дома и преписке), Уговор из Лисабона (Реформски уговор из 2007. године, Повеља основних људских права ЕУ Смерница 95/46/ЕЗ. Рамови који су основа за заштиту приватности обухватају Конвенцију о заштити лица у вези са аутоматизованом обрадом личних података, познату као Конвенција бр. 108, која је усвојена од стране Савета Европе 1981. године (Закон о потврђивању Конвенцији о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података, 1992). Ова Конвенција представља први правно обавезујући међународни акт који регулише обраду личних података и поставља принципе који су касније адаптирани у многим националним законодавствима. Такође, постоје и регионални споразуми, као што су онај у оквиру

² О томе више у: Европска повеља о правима пацијената.

³ Земље које су се угледале на Холандију су Естонија, Литванија и Словачка. Посебним законима права пацијената регулисале су следеће земље: Литванија 1996. године, Исланд, Летонија, Мађарска, Грчка 1997, Данска 1998, Норвешка 1999, Грузија 2000, Естонија 2001, Француска, Белгија 2002, Швајцарска, Румунија 2003, Кипар, Хрватска 2004, Словенија 2008, Федерација БиХ, Црна Гора 2010, Немачка 2013.

Азијско-пацифичког економског сарадништва (АРЕС), који се фокусирају на повезивање привреда и усаглашавање стандарда за заштиту података, али и посебне иницијативе као што је Програм приватности и заштите података у Латинској Америци. Ови споразуми указују на потребу за мултилатералним приступом у решавању питања заштите података, који је изузетно важан јер се информације лако крећу преко граница, а различити стандарди могу довести до правних и етичких конфликта (Миљић, 2020, 19).

2.1. Општа уредба Европске уније о заштити података (ГДПР)

Општа уредба о заштити података⁴ представља кључну регулативу Европске уније која уређује заштиту личних података појединаца. Она је ступила на снагу 27. априла 2016. године и има за циљ да осигура да су лични подаци обрађивани у складу са основним правима и слободама појединаца, као што су право на приватност и контролу над сопственим подацима. Настала је на темељима Директиве 95/46/ЕЗ и омогућила је повећање сигурности појединаца у вези са обрадом њихових личних података. Тиме се настојало постићи јачање поверења у руковоце и обрађивање података и несметано кретање података како на традиционалном, тако на дигиталном тржишту. Овоме је требао допринети јединствен усклађен правни оквир и усклађена примена прописа на територији Европске уније, јасније дефинисане обавезе руковоца и обрађивача података, прецизира правила за заштиту података, као и њихово изношење ван граница Европске уније. Према члану 2. Уредбе овај пропис се примењује на „обраду података о личности која се у целости или делимично обавља аутоматски” као и на „неаутоматизовану обраду података о личности који чине део збирке података или су намењени збирци података”.⁵ Уредба има примену и на

⁴ Уредба ЕУ 2016/679 Европског парламента и савета о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности и о слободном кретању таквих података и остављању директиве 95/46/ЕЗ ван снаге.

⁵ Општа уредба Европске уније о заштити личних података, члан 2. Нови прописи дефинисани Уредбом односе се у истој мери на све организације и предузећа. Мање организације и предузећа неће бити под строгим надзором, али веће организације и предузећа, нарочито оне које прикупљају и обрађују велике количине података (информатичке компаније, банке, предузећа за веле и мало продају, осигуравајуће агенције, установе које пружају здравствене услуге и др.) у обавези су да дефинишу категорије података које обрађују и у складу са тим да им обезбеде адекватну заштиту. Прописи из члана 25. дефинишу примену заштитних (техничких и интегрисаних) мера у сам поступак производње, односно обраде. Наглашено је да је примена заштите приватности података на високом нивоу неопходна од самог почетка обраде података, те да је обрађивач у обавези да обезбеди одговарајуће механизме, како техничке, тако процедуралне, да спречи обраду личних података за које није дефинисана сврха обраде. У извештају Агенције Европске уније за мрежну и информациону сигурност наводи се да све активности везане за заштиту података у виду енкрипције и декрипције морају да се обављају локално јер је неопходно да кључеви буду у власништву обрађивача података, како би се испоштовала заштита приватности података у потпуности. Такође наводи да је

контролоре података ван Европске уније који се баве обрадом података грађана ЕУ. Такође доноси много новости, а најважнија је та да су ојачана права носиоца података и обавезе оних који обрађују личне податке. Уводе се нове и поједностављују неке већ постојеће дефиниције односно прецизније описују постојећи појмови, одређују биометријски и генетски подаци, смањују и поједностављују поједине административне обавезе водитеља збирке личних података, а уједно и јачају надзорна овлашћења, као и могућност изрицања казни од стране тела за заштиту личних података.⁶ За обичне грађане ГДПР је омогућио лакши приступ њиховим личним подацима и начину и сврси њихове обраде. Уредба дефинише „право на заборав” прецизније могућност да сам грађанин затражи од организација које су вршиле прикупљање његових података брисање истих из базе организације. Такође наглашава да је сам обрађивач дужан да обавести надзорно тело уколико је дошло до повреде заштите личних података. У одређеним ставкама Уредба наглашава потребу за обавештавањем носиоца података о нарушавању сигурности његових личних података. Такође се дефинише потреба за именовањем службеника за заштиту података. Имајући у виду да деца припадају рањивој скупини, Уредба препознаје важност надзора над њиховим личним подацима и дозвољава деци, изричито уз родитељску сагласност, употребу услуга и сервиса интернет мреже који користе личне податке (Општа уредба Европске уније о заштити личних података, чл. 2).

Уредба даје јасне смернице о праву појединаца на приватност, обавезама организација које обрађују податке и санкцијама за непоштовање. Кроз ГДПР, ЕУ настоји да осигура да сви грађани имају пун увид и контролу над својим личним подацима, док су здравствене институције обавезне да успоставе сигурне механизме заштите података.⁷ Ове међународне норме и стандарди не само да побољшавају заштиту приватности пацијената, већ и олакшавају међународну сарадњу и техничку помоћ између земаља, обезбеђујући доследну примену правила у глобалном контексту. Као резултат оваквих иницијатива, здравствене установе су у обавези да унапреде своје политике заштите података и обезбеде адекватне процедуре за

складиштење података на „цлоуд” дозвољено у случају где једино власник података има кључеве за дешифрирање.

⁶ За више информација посетити:

http://azlp.ba/GDPR_Menu/Sta_je_GDPR/default.aspx?id=2373&langTag=bsBA&template_id=149&pa

http://azlp.ba/GDPR_Menu/Sta_je_GDPR/default.aspx?id=2373&langTag=bsBA&template_id=149&pa geIndex=1
Приступљено: 20. 08. 2025.

⁷ Према ГДПР-у, изричито је наглашен значај добијања слободног и информисаног пристанка пацијената пре обраде њихових личних података, као и обавеза водећих здравствених органа да обезбеде транспарентност и одговорност у начину на који управљају овим подацима. Поред тога, ГДПР намеће озбиљне казне за кршења, које могу да се крећу до 10 милиона евра или 4% глобалног годишњег промета организације, у зависности од тога шта је веће.

управљање информацијама, чиме се додатно смањује ризик од неовлашћеног приступа и потенцијалног кршења приватности пацијената (Симић, 2013, 67).

ГДПР поставља строге обавезе за све организације које обрађују личне податке грађана ЕУ, без обзира на то где се те организације налазе. Основни принципи ГДПР-а укључују законитост, поштење и транспарентност у обради података, као и минимизацију података који се прикупљају, чувају и обрађују. Такође, закон прописује да субјекти података морају бити информисани о свим аспектима обраде својих података, као и да могу да траже исправку, брисање или пренос својих података. У здравству, где су лични подаци често осетљиви, ГДПР представља алармантну заштиту која подразумева стриктне мере у идентификацији, прикупљању и обради информација о пацијентима. Када је реч о здравственим установама, они морају да уведу одговарајуће техничке и организационе мере заштите података, укључујући шифровање и анонимизацију, како би се спречили неовлашћени приступ и кршење безбедности. Поред тога, уколико дође до повреде безбедности података, установе су обавезне да пријаве инцидент надлежним органима у року од 72 сата. Иако ГДПР представља изазов за многе организације, он такође нуди и прилику за побољшање процедура управљања подацима и јачање поверења пацијената (Радишић, Мујовић, Зорнић, 2004, 56).

Право на приватност је једно од кључних људских права, које укључује заштиту личних формација и података појединца. У контексту здравствених услуга, право на приватност је посебно важно јер се односи на осетљиве информације о здрављу пацијената, њиховој историји болести и другим приватним информацијама. Ово право осигурава да пацијенти имају контролу над својим информацијама и могу одлучити ко има приступ тим информацијама и у које сврхе се оне могу користити. У складу са међународним правним стандардима, као и законодавством Европске уније, посебно ГДПР-ом, свака здравствена установа мора предузети мере да обезбеди да се лични подаци пацијената чувају и обрађују на безбедан начин, чиме се ризик од неовлашћеног приступа и злоупотребе минимизира. Поред тога, право на приватност обухвата и обавезу здравствених установа да информишу Пацијенте о њиховим правима у вези са личним подацима, укључујући право на приступ, исправку и појашњење података. У ширем смислу, ово право подразумева и стварање поверења између пацијената и здравствених радника, што је од суштинског значаја за правилан ток лечења и квалитет заштите здравства. Стога је заштита приватности пацијената неопходна да би се очувало достојанство детета и обезбедио етички приступ у здравственом сектору. Повреде приватности пацијената могу се манифестовати на бројне начине, а неки од најзначајнијих примера из праксе су неовлашћени приступ медицинским подацима, цурење информација преко компјутерских система, па чак и физичко присвајање документације. Један од познатих случајева догодио се у здравственој установи где је запослени, без потребних дозвола, приступио осетљивим информацијама о пацијентима из личне радозналости, што је резултирало озбиљним

кршењем приватности. У другом случају, болница је претрпела сајбер напад, а хакери су добили приступ личним подацима пацијената, укључујући здравствене информације, историју болести и финансијске информације, што је изазвало страх и сумњу код пацијената. Такви инциденти не само да угрожавају поверење пацијената, већ представљају и озбиљну претњу безбедности података. Последице кршења приватности могу бити далекосежне – од законских санкција за институције до нарушавања угледа и губитка поверења јавности. Осим тога, нарушавање приватности доводи до могућих финансијских губитака због одштетних захтева и трошкова насталих санирањем последица, као што су обавештење о кршењу прописа и додатна улагања у безбедносне системе (Мујовић Зорнић, Сјеничић, Миленковић, 2016, 85). На овај начин, случајеви кршења приватности не само да крше људска права пацијената, већ имају и значајне економске и институционалне реперкусије, што додатно наглашава потребу ригорозне заштите података о личности у систему здравствене заштите.

3. ЗНАЧАЈ ЗАШТИТЕ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА

Заштита личних података представља кључну компоненту у правилном управљању информацијама, посебно у области здравства, где су подаци о пацијентима изузетно осетљиви. У контексту медицинских услуга, лични подаци укључују не само основне идентификационе информације, већ и детаљне медицинске историје, дијагнозе, третмане и резултате лабораторијских испитивања. Прихватање и поштовање принципа заштите података није само законска обавеза, већ и морални дужност здравствених радника, који су одговорни за очување поверења пацијената. Недостатак адекватне заштите може довести до злоупотреба, дискриминације или чак преласка на нежељене и опасне медицинске праксе. Поред тога, у свету све већег фокусирања на технолошке иновације, као што су електронски здравствени записи и телемедицина, ризици од хаковања и неприкладне употребе података се знатно увећавају. Настанак личности природно подразумева и очекивање одговарајућег нивоа приватности, што подразумева да су пацијенти у могућности да контролишу своје информације и да знају како и зашто се они обрађују. Пошто лични подаци често имају значајне импликације на индивидуалну слободу и интегритет, важно је да међународне иницијативе и локални закони поставе чврсте оквире заштите, који ће осигурати поштовање права пацијената и минимизовати потенцијалне уништавајуће последице повреде тих права. Стога, значај заштите личних података у здравству не може бити потцењен, јер доприноси не само безбедности појединаца, већ и укупном поверењу у здравствени систем.

4. ЗАКЉУЧАК

У закључку, међународна заштита личних података пацијената представља сложен и динамичан оквир који захтева синергију између законске регулативе, етичких принципа и технолошких решења. Упркос постојању медицинских међународних и националних стандарда, као и различита домаћа законодавства, изазови за имплементацију прописа остају. Технолошки напредак, посебно у области дигитализације здравствених услуга, доноси нову врсту ризика за приватност пацијената, истовремено пружајући могућности за побољшање заштите кроз решења као што су енкрипција и блокчејн технологија. Поред тога, културни и етнички аспекти додатно компликују питање управљања личним подацима, захтевајући прилагођавање приступа у различитим земљама и заједницама. Међународна сарадња и размена добрих пракси су од суштинског значаја за изградњу ефикаснијих модела заштите, као и за обуку здравствених радника и подизање свести код пацијената. Гледајући у будућност, с обзиром на динамику развоја вештачке интелигенције и трендове у законодавству, неопходно је континуирано прилагођавати оквире заштите приватности и осигурати да права пацијената остану у центру пажње, како би се изградило поверење у здравствене системе и очувала људска права у дигиталном добу.

Подизање свести пацијената о заштити личних података је кључни корак у јачању приватности и безбедности здравствених информација. Пацијенти често нису свесни својих права на заштиту података, што може довести до неприкладног приступа или злоупотребе информација. Да би се ово превазишло, неопходно је спровести едукативне кампање које ће пацијенте информисати о њиховим правима, као што су право на приватност и право на приступ својим здравственим подацима. Информације треба да буду доступне путем различитих канала, укључујући интернет, друштвене мреже, брошуре и информативне радионице у здравственим установама.

Поред тога, коришћење интерактивних алата, као што су онлајн квизови или апликације, може додатно мотивисати пацијенте да се укључе у процес заштите својих података. Ове образовне активности треба да покрију теме као што су шифровање података, ризици повезани са дељењем здравствених информација на друштвеним мрежама, као и важност читања политике приватности и услова коришћења здравствених апликација. Такође, оснаживање пацијената кроз стварање заједница које промовишу размену искустава и информација може повећати њихову свест о значају заштите података о личности и подржати развој колективне свести о овим питањима. Коначно, транспарентност здравствених услуга у погледу коришћења и заштите података о пацијентима неопходна је за изградњу поверења информација може повећати њихову свест о значају заштите података о личности и подржати развој колективне свести о овим питањима. Коначно, транспарентност здравствених услуга у погледу коришћења и заштите података о пацијентима неопходна је за

изградњу поверења између пацијената и здравственог система, што у крајњој линији доводи до боље заштите личних података.

Будућност заштите података, посебно у контексту личних података о пацијентима, се обликује променама у законодавству и брзим технолошким развојем. У наредним годинама можемо очекивати даље усклађивање закона о заштити података на међународном нивоу, посебно у погледу растуће глобализације и прекограничних токова информација. Многи стручњаци се ослањају на трендове попут јачања права појединаца кроз унапред дефинисане прописе, што би подразумевало лакши приступ информацијама и бољи надзор над обрадом података. Појава нових закона и прописа, као што су одредбе о приватности корисника које се могу уградити у нове технологије, представљају основу за јачање заштите података. Осим тога, очекује се интензивнија сарадња земаља у борби против сајбер претњи, која би могла да обухвати заједничке оперативне тимове и размену информација о заштити осетљивих података глобализацијом и прекограничним токовима информација. Многи стручњаци се ослањају на трендове попут јачања права појединаца кроз унапред дефинисане прописе, што би подразумевало лакши приступ информацијама и бољи надзор над обрадом података. Појава нових закона и прописа, као што су одредбе о приватности корисника које се могу уградити у нове технологије, представљају основу за јачање заштите података. Поред тога, очекује се интензивнија сарадња међу државама у борби против сајбер претњи, која би могла да укључи заједничке оперативне тимове и размену информација о претњама. С обзиром да је заштита података о личности изузетно повезана са иновацијама као што су вештачка интелигенција (АИ) и анализа великих количина података, јасно је да правни оквир мора бити довољно флексибилан да подржи иновације уз обезбеђивање адекватне заштите. Ал-ов утицај на заштиту података већ је видљив кроз развој аутоматизованих алата за идентификацију и спречавање упада у систем. Ово омогућава бржи одговор на претње, али и поставља питања о транспарентности и одговорности алгоритама. Како технологија наставља да се развија, прописи ће такође морати да укључе нове парадигме, чувајући права пацијената и све аспекте приватности. Све у свему, будућност заштите података биће обликована комбинацијом законодавних и технолошких иновација, са циљем постизања равнотеже између развоја здравствених технологија и заштите најинтимнијих података пацијената.

ЛИТЕРАТУРА

Драшкић, М. 2013. Права пацијената у Србији: старо вино у новој боци у: Перспективе имплементација европских стандарда у правни систем Србије, књига 3, Београд, Правни факултет Универзитета у Београду;

Драшкић, М. 1998. Права пацијената- крај патерналистичког концепта, *Правни живот*, бр. 9;

Гасми, Г. Зиројевић, М., Граховац, М., 2022. Правни принципи Европске уније о људским правима и значај за Западни Балкан, годишњи зборник радова *Правног факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем* у Кос. Митровици, Кос. Митровица;

Мујовић Зорнић, Х., Сјеничић, М., Миленковић, М. 2016. Права пацијената и законодавне промене у Србији, *Теме*, бр. 1;

Јемуовић, Ј. 2016. Заштита права пацијената у здравственом систему Републике Србије. Департамент за правне науке државног Универзитета у Новом Пазару;

Радишић, Ј. Мујовић Зорнић Х., 2004. Помоћ пацијентима у остваривању њихових права: Западна Европа као узор Србији, Фонд за отворено друштво Београд;
Симић, Ј. 2013. Невиност без заштите – једно виђење закона о правима пацијената, *Правни записи*, год. IV, број 1;

Правни и остали извори:

Закон о ратификацији Конвенције УН о правима детета, Службени лист СФРЈ – Међународни уговори, бр. 15/90 и Службени лист СРЈ – Међународни уговори бр. 4/96 и 2/97;

Конвенција о заштити особа у вези са аутоматизованом обрадом личних података Савета Европе, („Службени лист СРЈ - Међународни уговори“, бр. 1/92, „Службени лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 11/2005 - допунски закон и „Службени гласник РС - Међународни уговори“, бр. 98/2008 - допунски закон и 12/2010);

Закон о ратификацији Конвенције УН о правима детета, Службени лист СФРЈ, Међународни уговори, бр. 15/90 и Службени лист СРЈ – Међународни уговори, бр. 4/96 и 2/97;

Закон о ратификацији Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима Службени лист СФРЈ – Међународни уговори, бр. 7/71 Посебан извештај Заштитника грађана о раду механизма за заштиту права пацијената са препорукама, доступан на www.ombudsman.rs;

Закон о здравственој заштити, Службени гласник РС, бр. 107/05;

Закон о правима пацијената, Службени гласник РС, бр. 45/13;

Правилник о начину и поступку заштите права из здравственог осигурања Републичког фонда за здравствено осигурање, Службени гласник РС, бр.10/2010, 18/2010 – испр., 46/2010, 52/2010 – испр., 80/2010, 60/2011 – одлука УС и 1/2013.

Jovana PETROVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, jovana.petrovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-6692-2962.

INTERNATIONAL STANDARDS ON THE PROTECTION OF PATIENT PERSONAL DATA

Summary

In modern society, the protection of patients' personal data is one of the key aspects of the work of healthcare institutions. Given that health information represents sensitive data that can affect the privacy and identity of an individual, it is important to establish a solid legal and ethical framework for its protection. Along with technological progress, the formation of appropriate policies and procedures for data protection is becoming increasingly important, not only in the context of national legislation but also internationally. International protection of personal data relies on various agreements and conventions that provide for the obligations of states to protect the privacy of individuals, in order to create a safer and more transparent environment for all participants in the healthcare system. Globalization and digitalization of healthcare services have brought numerous challenges, but also opportunities for improving the data protection system. Given the growing concern about data security in the information age, it is necessary to consider future trends, challenges and possible solutions in the area of patients' personal data. Raising awareness of the importance of personal data protection and integrating ethical principles into the work of healthcare services are responsible steps that will increase the level of patient trust and ensure more efficient data management in the future.

Key words: data protection, patients, international standards.